

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 11 mars 2003

T 4697-01

KLAGANDE

J. O. med firma The Mine of Gems,
Hornsgatan 29 D, 118 49 STOCKHOLM
Ombud: advokaten A. L.

MOTPART

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag, 516401-7799, 106 26 STOCKHOLM
Ombud: försäkringsjuristen A. N.

SAKEN

Försäkringsersättning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, avd. 10, dom den 27 november 2001 i mål T 8998-00

Hovrättens dom

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens dom och visar målet åter till hovrätten för erforderlig behandling.

Frågan om ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen skall prövas av hovrätten i samband med målet efter dess återupptagande.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

J. O. med firma The Mine of Gems (TMG) har yrkat att Högsta domstolen bifaller TMG:s talan, befriar TMG från skyldigheten att ersätta Trygg-Hansas rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten samt förpliktar Trygg-Hansa att ersätta TMG för rättegångskostnader i dessa domstolar.

Trygg-Hansa har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Enligt 35 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal kan en skadeförsäkring även avse tredje mans intresse. För de fall där tredje mans rätt inte uttryckligen anges i försäkringsavtalet stadgas i 54 § att försäkringen, om inte annat framgår av omständigheterna, skall anses gälla till förmån för envar som, t.ex. i egenskap av ägare eller panthavare, har intresse av att egendomens värde inte minskas eller går förlorat.

Av 57 § första stycket försäkringsavtalslagen framgår att tredje mannen, när han har företrädesrätt till försäkringsersättningen, också har rätt att själv uppbära ersättningen från försäkringsgivaren (se Hellner, Försäkringsrätt, 2 uppl. 1965,

s. 327). Enligt andra stycket i bestämmelsen är emellertid även försäkringstagaren behörig (legitimerad) att förhandla med försäkringsgivaren och att uppbära ersättningsbeloppet. Detta innebär att försäkringstagaren – oberoende av den inbördes företrädesrätten till försäkringsersättningen – är behörig att föra talan vid domstol om ersättningen och att försäkringsgivaren kan utbetala denna till försäkringstagaren med befriande verkan (se t.ex. Hellner a.a. s. 327 ff. och Hult, Föreläsningar över försäkringsavtalslagen, 1936, s. 177 ff.). Det sagda gäller dock inte om tredje mannen är namngiven i avtalet eller eljest bestämt utmärkt i detta eller har anmält att han själv vill bevaka sin rätt.

Hovrätten har ogillat TMG:s talan bl.a. på den grunden att TMG inte har åberopat den behörighet som en försäkringstagare har enligt 57 § andra stycket försäkringsavtalslagen.

Som grund för sin talan har TMG åberopat ett försäkringsavtal med Trygg-Hansa vilket omfattar de föremål som blev stulna vid inbrottet den 18 maj 1998 och berättigar till ersättning för föremålens värde. Enligt försäkringsvillkoren gäller försäkringen för både försäkringstagaren och ägaren, bl.a. om den försäkrade egendomen är mottagen i kommission. Det är i målet ostridigt att TMG mottagit föremålen i kommission från L.H.

Villkoret att försäkringen avser både försäkringstagarens och tredje mans intresse har stöd i 35 § försäkringsavtalslagen (jfr 54 § samma lag). Några särskilda regler om försäkringstagarens behörighet finns inte i försäkringsavtalet. Försäkringsavtalslagens regler härom skall därför tillämpas i målet. De omständigheter TMG har åberopat räcker för att domstolen skall vara skyldig att beakta den rätt att uppträda som part i målet som försäkringstagaren har enligt 57 § andra stycket

försäkringsavtalslagen.

Som framgått innehåller emellertid sist nämnda bestämmelse ett par undantag då försäkringstagarens behörighet inte gäller. Huruvida tredje mannen är namngiven i avtalet eller eljest bestämt utmärkt i detta torde i regel vara ostridigt. Däremot kan frågas vem av parterna som har åberopsbördan beträffande den omständigheten att tredje mannen har anmält att han själv vill bevaka sin rätt. En sådan anmälan utgör ett s.k. rättsupphävande faktum, som det inte lämpligen bör ankomma på käranden att åberopa (jfr Boman, Om åberopande och åberopsbörda i dispositiva tvistemål, 1964, s. 206 f. och 261 f.). Till detta kommer den praktiska synpunkten att anmälan skall ske till försäkringsgivaren (NJA II 1927 s. 461) och att det då ter sig naturligt att det är denne som skall invända att sådan gjorts. Åberopsbördan beträffande undantagen i 57 § andra stycket försäkringsavtalslagen bör därför ligga på försäkringsgivaren. Detsamma bör, av bl.a. anförda skäl, gälla bevisbördan.

I förevarande fall är det ostridigt att L. H. inte är namngiven i avtalet eller eljest bestämt utmärkt i detta. I målet har åberopats en skrift från L. H. där denne intygar att Trygg-Hansa vid bifall till TMG:s talan kan betala ut försäkringsersättningen till försäkringstagaren med befriande verkan. Detta intyg bekräftar den behörighet försäkringstagaren har enligt 57 § andra stycket försäkringsavtalslagen och kan inte sägas innebära att L. H. angett att han vill bevaka sin rätt själv.

Av det sagda följer att TMG har rätt att föra talan som part i målet. Frågan om rätten till ytterligare försäkringsersättning har inte i sin helhet prövats av hovrät-

ten. På grund av det anförda skall hovrättens dom undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för fortsatt behandling.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Lennander (referent), Håstad, Dahllöf och Ella Nyström
Föredragande revisionssekreterare: Tomth